

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel M¼d¼rl¼ė¼

7/30200

Sayı : E-56020453-610-1197-4476/6213
Konu : Yazılı soru ¼nergesi

17/10/2025

T¼RKIYE B¼Y¼K MİLLET MECLİSİ BAŐKANLIĐINA

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 15/07/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1664867 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan, Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan tarafından Bakanlığımıza y¼neltirilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/30200 Esas Nolu soru ¼nergesine ilişkin, T¼rkiye B¼y¼k Millet Meclisi İt¼z¼ė¼n¼n 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap iliŐikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

EK:
Soru ¼nergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Sayı : E-56020453-610-1197-5344/7357
Konu : Yazılı soru önergesi

13.10./2025

Sayın Nevroz UYSAL ASLAN
Şırnak Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/30200 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- Türk ceza mevzuatında "tutsak" kavramı yoktur. Ceza infaz kurumlarında, haklarında verilen mahkûmiyet kararı kesinleşen "hükümlü"ler ve mahkûmiyet kararı verilen ancak hükmü kesinleşmemiş "hükümözlü"ler ile mahkemeler ve sulh ceza hâkimliklerince tutuklama kararı verilen "tutuklu"lar barındırılmaktadır.

II- Ceza ve infaz mevzuatımızda "siyasi suçlu" veya "siyasi mahpus" kavramları bulunmamaktadır. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 2. maddesinde terör suçlusu, 3. maddesinde ise terör suçları tanımlanmıştır. Ayrıca 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun, hükümlülerin gruplandırılmasını düzenleyen 24. maddesi ile hükümlünün barındırılması ve yatırılmasını düzenleyen 63. maddesinde "terör suçluları"ndan söz edilmektedir. Buna göre ceza infaz kurumlarında, terör suçlarından hükümlü terör suçluları ile terör suçlarından tutuklu veya hükümözlü kişiler barındırılmaktadır.

III- Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara karşı kötü muamele vakalarının yaşanmaması ve bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmıştır.

Bu çerçevede, ceza infaz kurumları; yargı denetimi kapsamında 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri; idari denetim kapsamında Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hâkim ve kontrolörleri; sivil toplum kuruluşlarının denetimi kapsamında 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu hükümleri gereğince oluşturulan izleme kurulları; idari özerkliğe sahip kurumların denetimi kapsamında 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu uyarınca kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu; parlamento denetimi kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ya da araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri; uluslararası denetim kapsamında Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmesinin yanı sıra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından denetlenmektedir.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT), 27/10/2011 tarihinde Ülkemiz bakımından yürürlüğe girmiştir. Bilindiği üzere, Ek Protokol çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı gözaltı merkezleri ve ceza infaz kurumlarına Ek Protokolde belirtilen denetleme organınca ziyaretler

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

düzenlenebilecektir.

Ceza infaz kurumları, yukarıda belirtilen hem ulusal hem de uluslararası bağımsız kuruluşlar tarafından düzenli aralıklarla haberli ve habersiz olarak ziyaret edilmekte, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleriyle ilgili aksaklık ve eksiklikler yetkili mercilere bildirilmektedir.

Hükümlü ve tutuklular veya sivil toplum örgütleri, resmî ya da özel insan hakları kuruluşları tarafından yapılan başvurular titizlikle incelenmekte, adlî ve idarî yönden yapılan soruşturmalar sonucunda kusur ve ihmali olan görevliler hakkında yasal gereğine tevessül edilmektedir.

IV- 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 37. maddesinin birinci fıkrasında, kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumlar, kusurlu olarak ihlâl edildiğinde, hükümlüler hakkında eylemlerinin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezalarının uygulanacağı hükmü yer almaktadır.

Kanununun 38. maddesinde hükümlü ve tutukluların belirtilen kurallara uymamaları hâlinde uygulanabilecek disiplin cezalarına yer verilmiş olup, 39 ilâ 44. maddelerinde disiplin cezalarının niteliği, uygulanma usulleri ile bu cezaları gerektiren eylemler, 47 ve 48. maddelerinde ise disiplin cezasını gerektiren eylemlerin tekrarı halinde belirlenecek disiplin cezaları ile disiplin cezalarının soruşturulması, infaz edilmesi ve kaldırılması usulleri düzenlenmiştir.

Ayrıca hükümlü ve tutukluların kurum idaresinin kendileriyle ilgili her türlü disiplin işlemine karşı infaz hâkimliği nezdinde şikâyet, infaz hâkimliği kararlarına karşı ise ağır ceza mahkemesi nezdinde itiraz hakkı bulunduğu malûmlardır. Bu şekilde bağımsız yargı denetiminden geçerek kesinleşen disiplin cezası kararları infaz edilmekte olup bu kararların uygulanmasında herhangi bir keyfilik söz konusu değildir.

V- 28/03/2020 tarihli ve 2324 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yürürlüğe konulan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin "Psiko-sosyal yardım servisi" kenar başlıklı 12. maddesinin birinci fıkrasında; psiko-sosyal yardım servisinin, personel ve hükümlülerin ruh ve beden sağlığı ve bütünlüğüne ilişkin koruyucu, geliştirici programları araştıran, uygulayan ve gerektiğinde tedavi sürecine katılarak psikolojik destek ve müdahalede bulunan, ayrıca hükümlülerin bireysel özelliklerini, yaşam koşullarını ve suç işleme nedenlerini belirleyerek bireysel gelişmelerine yardımcı olan, kurum yaşamına uyumlarını ve toplumsal yaşamla uyumlaşmalarını sağlayan ve bireyin yeniden suç işlemesini engelleyecek önlemleri alan ve bu amaçla gerektiğinde kurum en üst amirinin bilgisi dahilinde, aileler ve sosyal çevreyle görüşme yapan servis olduğu, psiko-sosyal yardım servisinde, psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog ve çocuk gelişimi uzmanının görev yapacağı; ikinci fıkrasında, bu servisin, iyileştirme programları kapsamında spor alanları, çok amaçlı salon, kütüphane ve iş atölyelerinden yararlanma, meslek edinme kursları gibi faaliyetlere katılabilecek durumdaki hükümlüler ile kurumun iç hizmetlerinde çalıştırılacak hükümlüleri belirleyerek idare ve gözlem kuruluna sunma görevi bulunduğu hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

VI- A) Ceza İnfaz Kurumlarına giren her hükümlü ve tutukluya, psikolog ve sosyal çalışmacılar tarafından Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi (BİSİS) kapsamında Araştırma

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Değerlendirme Formu (ARDEF) doldurulmaktadır. ARDEF'ten çıkan sonuçlar doğrultusunda hükümlü ve tutuklular ihtiyaçlarına uygun bireysel müdahale ya da grup çalışmalarına yönlendirilmektedir.

B) Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların kuruma kabul edildiği andan salıverilme sürecine kadar risk-ihtiyaç-uygunluk modeli doğrultusunda değerlendirilmesi ve ruh sağlığı hizmetlerinin etkin kanıta dayalı standart uygulamaları içermesine ilişkin olarak Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından, Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Müdahale Programı (YARDM) geliştirilmiştir. YARDM programı kapsamında geliştirilen Ruhsal Sorunlara Bireysel Müdahale Uygulama Rehberi ile ilgili ceza infaz kurumlarında görevli uzmanlara yönelik eğitimler düzenlenmiş ve ceza infaz kurumlarında en sık karşılaşılan ruhsal ve davranışsal sorunlara yönelik bireysel müdahale programı ile ilgili bilgiler aktarılmıştır.

C) Hükümlü ve tutukluların iyileştirilmesine yönelik kurumlarda psiko-sosyal yardım servisi tarafından; Öfke Kontrolü Programı, Sigara Alkol ve Madde Bağımlılığı Programı (SAMBA), Salıverilme Öncesi Mahkûm Gelişimi Programı, Önce Düşün Programı, Özel Gözetim ve Denetim Programı, İntihar ve Kendine Zarar Verme Davranışı Risk Yönetimine Yönelik Personelde Farkındalık Programı yürütülmektedir.

Ayrıca, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen ve Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün lehtarı olduğu Değerlendirme, Profil Araçları ve Rehabilitasyon Programlarının Geliştirilmesi Projesi (DEPAR) kapsamında 11 grup müdahale programı, Bağımlılıkla Mücadelede Yargının ve İnfaz Sisteminin Kurumsal Kapasitesinin Artırılması Teknik Destek Projesi (BAŞARI) ve Araştırma Değerlendirme Formu (ARDEF) ile bireysel ve grup müdahale programlarının (SAMBA) güncellenme çalışmaları tamamlanarak, bağımlılık bireysel görüşme modülü, aile seminerleri ve hükümlü ile tutuklu seminerleri geliştirilmiştir.

Ç) Ceza infaz kurumlarımızda psiko-sosyal yardım servisi tarafından tutuklu ve hükümlüler ile bireysel görüşmeler yapılmakta, tutuklu ve hükümlülerin bireysel ve grup müdahale programlarına katılımları sağlanmakta, aileye yönelik yapılan çalışmalar kapsamında tutuklu ve hükümlülerin aileleri ile görüşmeler gerçekleştirilmektedir. Ayrıca tutuklu ve hükümlülerin ihtiyaçlarına göre kurum dışı veya kurum içi ilgili birimlere veya kurumlara yönlendirme konusunda çalışmalar da yürütülmekte, psiko-sosyal içerikli seminer, konferans ve sportif faaliyetler uygulanmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında bulunan ve tahliyesi yaklaşan hükümlülere yönelik olarak "Salıverilme Öncesi Mahkûm Gelişimi Programı" uygulanmaktadır. Programın amacı; başarılı bir salıverilme süreci için hükümlülerin hangi becerilere ihtiyacı olduğunu tespit etmek ve bu yönlerini geliştirmektir.

Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi (ACEP) kapsamında, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların, kurum içerisindeki kantin alışverişi, mektup gönderme, aileleriyle görüntülü konuşma gibi ihtiyaçlarını KİOSK cihazları ile karşılamaları planlanmıştır. Bu kapsamda KİOSK cihazları, çocuk hükümlü ve tutuklular, kadın hükümlü ve tutuklular ile yanlarında 0-6 yaş grubu çocuk kalan hükümlü ve tutukluların psiko-sosyal gelişimlerinin tamamlanabilmesi ve topluma uyum süreçlerinde aile ilişkilerinin güçlendirilebilmesine yönelik olarak öncelikle kadın, çocuk ve gençlik ile çocuk eğitimevlerine kurularak görüntülü görüşmeler gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

VII- Van Cumhuriyet Başsavcılığıyla yapılan yazışmaya verilen 24/07/2025 tarihli cevapta;

A) Soru önergesinde adı geçen üç hükümlü, iki hükümözlü ve bir tutuklunun Van T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda barındırıldığı, adı geçen tutuklunun 13/06/2025 tarihinde tahliye edildiği, diğerlerinin hâlen bu Kurumda barındırıldığı,

B) Adı geçenlerin odada yüksek sesle slogan atarak şarkı söylemeleri nedeniyle Kurum Disiplin Kurulu tarafından eylemlerine uyan disiplin cezaları ile cezalandırıldıkları, adı geçenlerin haklarında verilen disiplin cezalarına yönelik şikâyet kanun yoluna başvurmaları neticesinde infaz hâkimliği kararı doğrultusunda disiplin cezalarının kaldırıldığı,

C) Kurumda barındırılan hükümlü ve tutukluların odalarında ateş yakmaları nedeniyle Kurum İdaresi tarafından eylemlerine uyan disiplin cezası ile cezalandırıldıkları, adı geçenlerin haklarında verilen disiplin cezalarına yönelik şikâyet ve itiraz kanun yolu başvurularının infaz hâkimliği ve ağır ceza mahkemesinin denetiminden geçmek suretiyle kesinleştiği,

Ç) Kurumda odaların havalandırma bahçesine açılan kapılarının açılış ve kapanış saatlerinin Ceza İnfaz Kurumları Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin 33. maddesi gereğince belirlendiği,

D) Kurumda kantin için satın alınan ürün ve malzemelerin, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre şeffaf ve rekabetçi koşullarda temin edilerek Muayene Kabul Komisyonu tarafından tek tek incelendiği, hükümlü ve tutukluların belirlenen kantin günlerinde alışverişlerini yapabildikleri,

Ülkemizdeki tüm ceza infaz kurumlarında olduğu gibi anılan Kurumda da konsinye satış sisteminin uygulandığı, aynı ürün ya da ürün grubunda birden çok markanın satışa sunulabildiği, ürün fiyatlarının tüm kantinlerde aynı olduğu, kantinde bulunmayan ürünlerin talep edilmesi halinde ve uygun görüldüğü takdirde dış kantin aracılığıyla temin edilerek tutuklu veya hükümlüye teslim edildiği,

E) Kurumda barındırılan kadın ve çocuk hükümlü ve tutukluların kişisel hijyen malzemelerinin Kurum tarafından ücretsiz karşılandığı,

F) Kurumda tüm iş ve işlemlerin mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütüldüğü,

G) Soru önergesinde belirtilen aksi yöndeki iddiaların gerçeği yansıtmadığı,

Bilgilerinize sunulur.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

